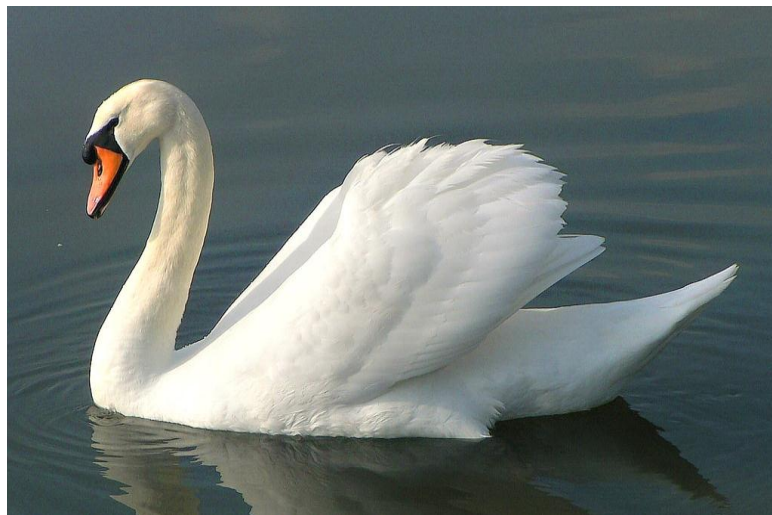

සිංහල කාව්‍යික සංග්‍රහය

11 ශ්‍රේණිය

10 පාඨම : කෑර්ගලය වැරැද්දේ
මේ ලෙසින් සිට

සන්දේශ කාව්‍ය ඉතිහාසය
හංස සන්දේශය පිළිබඳ තොරතුරු
වාර විභාගවලට අපේක්ෂිත
ලිහිල් බසින් ලිවීම
විවාර ප්‍රශ්න සඳහා ආදර්ශ පිළිතුරු

විද්‍යාලයීය ආචාර්ය

ලහිරු දර්ශාකුමාර

0717042377 | 0779970906

සන්දේශ කාව්‍ය ඉතිහාසය

සන්දේශ යනු එක්තරා ක්‍රමයක පණිවුඩ යැවීමකි. මෙම පණිවුඩය පත්‍රයක ලියා හෝ ප්‍රකාශ කර දැනගෙන ආදාය ස්ථානය වෙත යැවීම පුරාණයේ සිට ම පැවති දෙයකි. වාචික ව හුවමාරු වූ පණිවුඩය පසු කාලීන ව ක්‍රමයෙන් විකාසනය වී ගොස් විය විශිෂ්ට සාහිත්‍යාංගයක් බවට පත් විය.

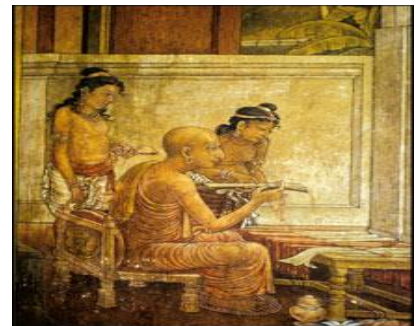
පළමු වරට “සන්දේශ කාව්‍ය” රචනා කරන ලද්දේ ඉන්දියාවේ විසූ සංස්කෘත සාහිත්‍යකරුවන් විසිනි. ඒ “දූත කාව්‍ය” යන නාමයෙනි. පළමු දූත කාව්‍යය වන්නේ ඉන්දියාවේ මහා කවි කාලිදාස විසින් ලියන ලද “මේඝ දූතය” යි. අනෙකුත් පැරණි සංස්කෘත දූත කාව්‍ය අතුරින් “හංස දූතය”, “උද්භව දූතය”, “පඩ්ම දූතය” ආදිය ප්‍රධාන වේ.

ලංකාව තුළ පළමු වරට සංදේශ ලියැවී ඇත්තේ පාලි භාෂාවෙනි. පොළොන්නරු යුගයේ ලියැවුණු “මානාවලු සංදේශය” හා “වුත්තමාලා සංදේශය” විවැකි පාලි සංදේශ දෙකකි. පණිවුඩයක් යවන අයුරින් ලියැවුණු කෙටි ගීත සීගිරි කැටපත් පවුරින් ද හමු වී ඇත.

සෑම සිංහල සංදේශ කාව්‍යයක් ම ලියැවී ඇත්තේ දෙවියන්ට හෝ වෙනත් උතුම් පුද්ගලයෙකුට කළ අයැදීමක් ලෙසිනි. ඒවායෙහි විවිධ පක්ෂීන් දූතයන් ලෙස යොදා ගනිමින් අදාළ පණිවුඩය රැගෙන අදාළ ස්ථානය වෙත ගමන් කරන බවක් සඳහන් වුව ද සත්‍ය වශයෙන් ම එදා කවර හෝ පුද්ගලයකු දෙවියන් වැඩවසන දේවාලය හෝ ස්ථානය වෙත යවා දෙවියන් ඉදිරියේ ප්‍රදානවූ තබා සංදේශයේ අවශ්‍ය කවි කිහිපය ඔහු ලවා ගායනා කරවන්නට ඇතැයි සිතිය හැකි ය.

❖ **සන්දේශ කාව්‍යවලට පොදු වූ ආකෘතියක් ඇත. එකී ආකෘතියට අනුගත වෙමින් සන්දේශ කාව්‍ය ලියැවී ඇත. පොදුවේ ගත් කල එම ආකෘතිය මෙසේ ය.**

01) දූතයාට ආශීර්වාද කිරීම.	02) දූතයාට වර්ණනා කිරීම.
03) යා යුතු ස්ථානය කීම.	
04) ගමන් කළ යුතු මාර්ගය විවිධ වර්ණනා මගින් කීම. (නගර වැනුම්, වන වැනුම්, නිශා වැනුම්, උදා වැනුම්, සැඳෑ වැනුම්, දියකෙළි වැනුම්, විහාර/දේවාල වැනුම්, නළඟන වැනුම්)	
05) ඒ ඒ ප්‍රදේශයේ නායකයින්ව / රජවරුන්ව වර්ණනා කිරීම.	
06) පණිවුඩය අදාළ දෙවියන්/උත්තමයන් වෙත ඉදිරිපත් කිරීම.	
07) දූතයාට දීර්ඝායුෂ ප්‍රාර්ථනා කිරීම.	

හංස සන්දේශය

සන්දේශ කාව්‍ය ඉතිහාසය පිළිබඳ විස්තර ඇතුළත් සටහනක් මීට පෙර ඔබ වෙත ඉදිරිපත් කළෙමු. ඒ මඟින් ඔබට සිංහල සාහිත්‍යයේ දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන සංදේශ කාව්‍ය අටක තොරතුරු සැකෙවින් උගත හැකි විය. මෙම පාඩමේ දී අපගේ අවධානයට යොමු වන්නේ “**හංස සන්දේශය**” පිළිබඳවයි.

“**හංස සන්දේශය**” කෝට්ටේ යුගයේ විසූ විදාගම මහා මෛත්‍රේය හිමියන් විසින් රචනා කරන ලදැයි සැලකේ. ජයවර්ධනපුර කෝට්ටේ නගරයේ සිට කෑරගල පිහිටි පද්මාවතී පිරිවෙනෙහි එකල පරිවේනාධිපති වශයෙන් වැඩ විසූ **වනරතන මා හිමියන්** වෙත මෙම සන්දේශය යවනු ලැබ ඇත. “පිරිත් කියා පින් දී දෙවියන් සතුටු කර හය වන පරාක්‍රමබාහු රජුත් චතුර්මාගේ රාජ්‍යයත් ආරක්ෂා කර දෙන ලෙස දෙවියන්ගෙන් ඉල්ලා සිටින්නැයි වනරතන මා හිමියන්ට ආරාධනා කිරීම” අරමුණු කර ගනිමින් හංස සන්දේශය ලියැවී ඇත. ඒ අනුව හය වන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ රාජ්‍ය කාලය තුළ (1412-1467) මෙය ලියැවී ඇති බව පැහැදිලි ය.

හංස සන්දේශයේ කතුවරයා කවුරුන් දැයි සන්දේශය අවසානයේ දැක්වෙන පද්‍යයන්ගෙන් අපට අවබෝධ කර ගත හැකි ය. එතුමන් ව “**රයිගම් නුවර විදාගම විහාරයෙහි වැඩ විසූ මහා නේත්‍ර ප්‍රාසාද මූල මෛත්‍රීය හිමියන්**” යනුවෙන් එහි හඳුන්වා දී ඇත. එහෙත් “බුදුගුණ අලංකාරය” සහ “ලෝවැඩ සඟරාව” යන සාහිත්‍ය ග්‍රන්ථ රචනා කළ “විදාගම මෛත්‍රේය හිමියන්” හංස සන්දේශයේ ද කතුවරයා යැයි කියා ස්ථිර වශයෙන් ම කිව නො හැකි ය. ඇතැම් විට එක ම ගුරු පරපුරකට අයත් වූ එක ම නාමය දැරූ හිමිවරුන් දෙ නමක් එම කාලයේ වැඩ වසන්නට ඇත. එහෙත් විදාගම මහානේත්‍ර ප්‍රාසාදමූල මෛත්‍රේය හිමියන් ලෙස වැඩ වාසය කරන ලද්දේ එක ම හිමි නමක් නම් උන්වහන්සේ විසින් රචිත කෘති කිහිපයකි. එනම් “**ලෝවැඩ සඟරාව**”, “**බුදුගුණ අලංකාරය**”, “**දහම් ගැට මාලාව**”, “**කවි ලකුණු මිණි මල**”, “**එළු අත්තනගල වංසය**”, “**හංස සන්දේශය**” යි.

හංස සන්දේශය කෝට්ටේ යුගයේ රචිත සෙසු සන්දේශ කාව්‍යවලට වඩා වෙනස් වන කරුණු කිහිපයක් දැකිය හැකි ය. සෙසු සන්දේශ කාව්‍යවලට වඩා හුදෙක් ම බෞද්ධාගමික සංකල්ප මත පිහිටා හංස සන්දේශය රචනා කර ඇත. සෙසු සන්දේශ කාව්‍යයන් සියල්ල ම යවනු ලැබ ඇත්තේ උපුල්වත්, විනිෂ්ඨ, සමන් ආදී දෙවිවරුන් වෙතට ය. එහෙත් හංස සන්දේශය යවනු ලබන්නේ දෙවියකු වෙතට නො ව නායක හිමි නමක් වෙතට ය. දූත වර්ණනාවේ දී පවා මෛත්‍රේය හිමියන් හංසයාගේ ගුණ දක්වන්නේ පන්සිය පනස් ජාතක කතා පොතෙහි ඇති හංසයා හා බැඳුණු ජාතක කතා (ස්වර්ණ හංස, ජවන හංස, මහා හංස යනාදී ජාතක කතා) ඇසුරෙනි. සෙසු සන්දේශ කාව්‍යයන්හි දූතයාට සිය ගමන සුබ නැකැත්කට අනුව ආරම්භ කරන ලෙස පවසා තිබුණ ද මෛත්‍රේය හිමියන් සිය දූතයාට පිරිත් කී සිහිපත් කර ගනිමින් ගමන ආරම්භ කරන ලෙස පවසා ඇත්තේ පිරිසිදු බෞද්ධාගමික ලක්ෂණ ගෙන හැර දක්වමිනි. තවද හංසයාට අතරමග දී හමුවන “කිත්සිරි මෙවන් වෙහෙර” ද ගමනාවසානයේ දී හමුවන “කෑරගල පද්මාවතී වෙහෙර සහ පිරිවෙන” ද පිළිබඳ කෙරෙන වර්ණනා මඟින් පිරිසිදු බෞද්ධ ලක්ෂණ විශිෂ්ට ලෙස ඉදිරිපත් කර ඇති අතර දේවවාදී මහායානික ලක්ෂණ ඉදිරිපත් කිරීමෙන් වැළකී ඇත.

ශබ්ද රසය, අර්ථ රසය, උපමා අලංකරණ ආදියෙන් ද සමුදුරුගොස් විරිත, වක්‍රවාක (සක්වා) විරිත සහ ගී විරතෙන් රචිත පද්‍යයන්ගෙන් ද වෘත්ත ගන්ධි ශෛලිය පාඨවලින් ද දස පද සැහැලිවලින් ද නිර්මිත හංස සන්දේශය සිංහල සන්දේශ කාව්‍ය සාහිත්‍යයේ නොමැකෙන නාමයක් සනිටුහන් කළ නිර්මාණයකි.

❖ පහත වගුගත කර ඇත්තේ සිංහල සන්නේශ කාව්‍ය අතුරින් ප්‍රධානත්වයෙහිලා සැලකෙන, සාහිත්‍යමය අගයෙන් පූර්ණ සන්නේශ කාව්‍ය අටක් පිළිබඳ තොරතුරු ය.

සංදේශයේ නම	ලියැවුණු යුගය	කතුවරයා	ලිවීමේ අරමුණ	පද්‍ය ගණන
මයුර සන්නේශය (පළමු සිංහල සන්නේශය)	ගම්පොළ යුගය	කවිශ්වර නම් වූ අයෙක්	5 වන බුවනෙකබාහු රජු ඇතුළු රජපවුලට සෙත් පැහීමට උපුල්වත් දෙවියන් වෙතට	163
තිසර සන්නේශය	ගම්පොළ යුගය	දෙවනුවර විහාරයේ විසූ හිමිනමක්	දැනගම්පුර පරාක්‍රමබාහු කුමරුන් ව සතුරන්ගෙන් රැකදෙන මෙන් ඉල්ලා උපුල්වත් දෙවියන් වෙතට	187
පරෙව් සන්නේශය	කෝට්ටේ යුගය	තොටගමුවේ ශ්‍රී රාහුල හිමි	6 වන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ දුවක වූ ව්‍යඳවතී කුමරියට සුදුසු සැමියෙකු ලබාදෙන මෙන් ඉල්ලා උපුල්වත් දෙවියන් වෙතට	202
සැළලිහිණි සන්නේශය	කෝට්ටේ යුගය	තොටගමුවේ ශ්‍රී රාහුල හිමි	6 වන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ දුවක වූ ලෝකනාථා නෙවත් උලකුඩය දේවියට පුතෙකු ලබා දෙන මෙන් ඉල්ලා විනිශ්චය දෙවියන් වෙතට	111
කෝකිල සන්නේශය	කෝට්ටේ යුගය	දෙවනුවර තිලක පිරුවන්පති හිමි	සපුමල් කුමරුගේ රාජ්‍යය ආරක්‍ෂා කරදෙන මෙන් ඉල්ලා උපුල්වත් දෙවියන් වෙතට	290
තිරා සන්නේශය	කෝට්ටේ යුගය	අවිනිශ්චිතයි	6 වන පරාක්‍රමබාහු රජු හා බුද්ධ ශාසනය රැකදෙන මෙන් ඉල්ලා නාථ දෙවියන් වෙතට	242
හංස සන්නේශය	කෝට්ටේ යුගය	වීද්‍යාගම මහා මෛත්‍රීය හිමි	පිරිත් කියා සතර දෙව්වරුන්ට පින් දී 6 වන පරාක්‍රමබාහු රජු හා රාජ්‍යය රැකදෙන මෙන් ඉල්ලා කැරගල වහරතන හිමියන් වෙතට	208
සැවුල් සන්නේශය	සීතාවක යුගය	අලගියවත්ත මුකවෙට්තුමා	සීතාවක රාජසිංහ රජු ව රැකදෙන මෙන් ඉල්ලා සුමන සමන් දෙවියන් වෙතට	203

❖ පාඩමට ඇතුළත් ව ඇති කවිවල දුරවබෝධ පදවල අර්ථ මෙසේ වටහා ගනිමු.

- 01) සාර පල ය අඹ දඹ රඹ ද වල් පිට
මී ර ජල ය ඇළ දොළ කඳු පිටින් බට
නැර ලොල ය වඩවන දුටු දනන් හට
කැර ගල ය වැජඹෙයි මේ ලෙසින් සිට (156 කවිය)

- i) සාර පල = ...
ii) අඹ දඹ රඹ = ...
iii) වල් පිට = ...
iv) මී ර ජලය = ...
v) නැර ලොලය = ...
vi) දනන් හට = ...

- 02) කු ලින් කු ල ම සිහිල ඹ වැහෙන කඳුරු ය
දොළින් දොළ ම කල් යල් කරන කුඹුරු ය
ප ලින් ප ල ම තල් පොල් ගෙවතු මැදුරු ය
ත ලින් ත ල ම පුල් පියුමු පුල පඬෙරු ය (157 කවිය)

- i) කුලින් කුල ම = ...
ii) සිහිලඹ = ...
iii) කඳුරු ය = ...
iv) පලින් පල ම = ...
v) තලින් තල ම = ...
vi) පුල් පියුමුපුල පඬෙරු ය = ...

- 03) පැසෙයි හිබඳ සුවඳැල් කෙත්වත් අවට
ඇසෙයි ලමා වසු පැටියන් හඬ දුරට
දිසෙ යි වෙහෙර වීහි සුර විමනක් ලෙසට
රසෙ යි අමා රසමය වී පියස දුට (158 කවිය)

i) සුවඳැල් කෙත්වත් = ...

ii) සුර විමනක් = ...

iii) අමා රසමය = ...

- 04) නිබඳ පැසි පල ලඟ දෙන මිහිර'ඹ ය
සුවඳ විහිද සිටි විලිකුන් කැන් රඹ ය
නොමඳ තැනින් තැන වලු බර වන රඹ ය
විමැද වෙහෙර දිලි දුරලන සසර බ ය (159 කවිය)

i) පල ලඟ දෙන = ...

ii) මිහිර'ඹ ය = ...

iii) විලිකුන් = ...

iv) කැන් රඹ ය = ...

v) වලු බර = ...

vi) වන රඹ ය = ...

vii) සසර බය = ...

- 05) මිහ'ඹ මුව මඬල මෙන් දිලෙන හැම විට
දුලබ ඉසුරු පිරි සැදි ඒ වෙහෙර සිට
කිරඹ පොකුරු මී රස ලැබ බොන ලෙසට
හරඹ මිතුර තගෙ නෙත සිත සතුට කොට (162 කවිය)

i) මිහ'ඹ මුව මඬල = ...

ii) දුලබ ඉසුරු = ...

iii) කිරඹ පොකුරු මී = ...

- 06) දිමුත් වෙහෙර වට විසිතුරු මල් වතු ය
විහිත් සුවඳ මල් නිති වෙයි මිණි මුතු ය
මහත් තුරු මියුරු පල ගෙන නැමි අතු ය
රැගත් සෙවණ නො හැරම සිටි පොල් වතු ය (163 කවිය)

i) දිමුත් වෙහෙර = ...

ii) මිණි මුතු ය = ...

iii) මියුරු පල ගෙන = ...

- 07) නොයෙක් තැන ම පිපි මල් පිරුණු පොකුණු ය
ගෙයක් කන ම සැදැහෙන් දෙවන දකුණු ය
සුදක් ලෙස තිබෙයි මළු මං හැර කුණු ය
සියක් අය කෙරෙහි වැඳ පුද පැදකුණු ය (164 කවිය)

i) ගෙයක් කන ම = ...

ii) සැදැහෙන් දෙවන = ...

iii) දකුණු ය = ...

iv) පැදකුණු ය = ...

- 08) නුදුරු වැ සිහිලැ'ලී ය ගඟු ලැ'ලී ය
වට සැදි මල් වැ ලී ය සුදු වැලී ය
පිපි වන සිටි මලී ය වන මලී ය
තුටු වන සිති විලී ය පුල් විලී ය (165 කවිය)

i) සිහිලැ'ලී ය = ...

ii) ගඟුලැ'ලී ය = ...

iii) මල් වැලී ය = ...

iv) වන මලී ය = ...

v) පුල් විලී ය = ...

09) පවන ද පිපි	තුරේ ය හිර	තුරේ ය
කුසුමන් පෙති	තුරේ ය මළ	තුරේ ය
අවට සුපිපි	සරේ ය බිඟු	සරේ ය
සිත වී වෙහෙර කෙරේ ය ලොබ		කෙරේ ය (166 කවිය)

- i) පිපි තුරේ ය = ...
- ii) කුසුමන් පෙති තුරේ ය = ...
- iii) සුපිපි සරේ ය = ...
- iv) බිඟු සරේ ය = ...

10) දුටු සත සිතට තුටු වන ලෙසට	නිතියෙහි
සතර' ත වකට සම කර බෙර ඇසක්	මෙහි
පැහැපත සුදු නො හළ වැලි අතුළු මළ	තැනි
මිහික ත සඳුන'ලෙව් දුන් උර මඬල	වැනි (170 කවිය)

- i) සත සිතට = ...
- ii) සතර'ත = ...
- iii) පැහැපත සුදු නො හළ = ...
- iv) සඳුන'ලෙව් දුන් = ...

විචාර අංක 01

සැප සම්පත් ඇසිය ඉපැරණි ගමක තොරතුරු ඔබට නියමිත හංස සන්දේශයෙන් ගත් කවි පන්තියෙන් ඉදිරිපත් කෙරෙන ආකාරය පැහැදිලි කරන්න.

විද්‍යාගම මෙමගේ මානිමියන් විසින් කෝට්ටේ සාහිත්‍යය යුගයේ දී රචනා කරන ලද "හංස සංදේශයේ" අරමුණ වූයේ කැරගල පද්මාවතී පිරිවෙනෙහි අධිපති වනරතන හිමියන් ලවා පිරිත් සජ්ඣායනය කොට සතර දෙව්වරුන්ට පින් දී වමගින් බෝසත් ගුණැති සවැනි පැරකුම්බා රජු වෙත කරුණාවෙන් සෙන සලසන මෙන් ඉල්ලා සිටීම යි. බෞද්ධාගමික සංකල්ප මත පිහිටා රචිත මෙම සංදේශ කාව්‍යයෙහි වන කැරගල විහාරය සහ වී අවට පරිසරය පිළිබඳව කෙරෙන වර්ණනාව මඟින් බොදුනු ගම් පියසක වකල පැවති සැප සම්පත් හා සමූහකත්වය මොනවට පැහැදිලි වේ.

කතු හිමියන් කැරගල ගම් පියස පිළිබඳ තම වැනුම ආරම්භ කරන්නේ වීහි පවත්නා භෞතික ස්ථරයෙහි ඇති සාරවත් බව පිළිබඳ දක්වමිනි.

"සාර පලය අඹ දඹ රඹ ද වල්	පිට
මී ර පලය ඇළ දොළ කඳු පිටින්	බට
නැර ලොලය වඩවන දුටු දනන්	හට
කැරගලය වැපඹෙයි මේ ලෙසින්	සිට"

නාගරික පරිසරයෙන් විශුක්ත වූ ද ස්වාභාවික වෘක්ෂලතාදියෙන් හා ඇළ දොළ කඳුවලින් ගහණ වූ ද කැරගල ගම් පියස දැක්ම මාත්‍රයකින් පවා ජනතාවගේ ආශාව වඩවන බව කතූහිමියෝ පවසති. තව ද කෘෂි කර්මාන්තයෙන් යැපෙන ගමක දැකිය දැකි සුලබ අංගයක් වනුයේ කුඹුරු කෙත්වතු ය. කැරගල ගම්මානය ද දොළක් දොළක් පාසා යල සහ මහ යන දෙ කන්තෙහි ම වගා කෙරෙන කුඹුරුවලින් පිරී පැවති බව පහත කවියෙන් පෙන්වා දී ඇත.

"කුළින් කුළම සිහිල'ඹ වැහෙන	කඳුරු ය
දොළින් දොළම කල් යල් කරන	කුඹුරු ය
පළින් පළම තල් පොල් ගෙවතු	මැඳුරු ය
තළින් තළම පුල් පියුමු'පුල	පඬුරු ය"

කෘෂිකාර්මික දිවි පෙවෙතක් ගත කළ ද කැරගල ගම්වාසීන් සුඛිතමුදිත, ස්වයංපෝෂී බවින් යුතු ජීවන රටාවක් ගත කළ ආකාරය හැඟෙන්නේ ගම් පියසෙහි තල්, පොල් ආදි ප්‍රයෝජනවත් ශාකවලින් යුතු ගෙවතු මන්දිර පැවති බව දක්වා ඇති නිසා ය. එමෙන් ම පිපුණු නෙළුම්, මානෙල්, සුදු නෙළුම් ආදියෙන් ගැවසුණු පොකුණු පැවතීමෙන් ගම් වැසියන් ගෘහ අලංකරණය ප්‍රිය කළ ඉසුරුමකුන් ම වූ බව අපට වටහා ගත හැකි ය. ගමක් බිහිත් බුලහින් හා කිරියෙන් පැණියෙන් පිරී ඉතිරි යාම සරුසාර බවේ සුලකුණු ය. කැරගල ගම් පියස ද වඩඳු ම වූ තෝතැන්නකි. එම ගම් පියස දුටු මහින් සියලු රසයන්ගෙන් අග්‍ර වූ අමා රසය ම සිතට හැඟෙන බව මෙමගේ මානිමියන් පවසා ඇත්තේ මෙසේ ය.

"පැසෙයි නිබඳ සුවඳැල් කෙත්වත්	අවට
ඇසෙයි ළමා වසු පැටියන් හඬ	දුරට
දිසෙයි වෙහෙර වීහි සුරවිමනක්	ලෙසට
රසෙයි අමා රස ම ය වී පියස	දුට"

හිරතුරුව ම සුවඳැල් වර්ගයේ වී පැසෙන කෙත්වතු කැරගල ගම්මානය සතු ය. කිරි සම්පත පවතින බව කතුවරයා ව්‍යංගනාර්ථයෙන් පවසා ඇත්තේ ළමා වසු පැටවුන්ගේ හඬ ඇතට ඇසෙන බව දැක්වීමෙනි. මෙබඳු සරුසාර පරිසරයක් මත පිහිටියා වූ කැරගල පිරිවෙන් විහාරය දිස්වන්නේ “සුර විමනක් ලෙසට” බව දැක්වීම අයුක්ති සහගත නො වන්නේ ම ය.

“නිබඳ පැසි පල රඹ දෙන	මිහිර’ඹය
සුවඳ විහිද සිටි විලිකුන් කැන්	රඹය
නො මඳ තැනින් තැන වලු බර වන	රඹය
විමැද වෙහෙර දිලි දුරලන සසර	බය”

ගෙවතු වල සහ අවට වනයෙහි අඩුවක් නැතිව දැකිය හැකි වන්නේ වලු බරවූ ඉදුණු මිහිරි වූ අඹ සහ කෙසෙල් කැන් ය. මෙබඳු රසවත් පලතුරුවලින් සපිරුණු කැරගල ගම්පියස ආහාර පානාදියෙන් සැබවින් ම ස්වයංපෝෂිත ය. මෙහි වාසය කළ ගැමියන් හා විහාරය අතර පැවතියේ ද අනෙක්තෘ වූ සම්බන්ධතාවකි. හිරන්තරයෙන් ම සෑම නිවසකින් ම පාහේ ශුද්ධාවෙන් යුක්තව විහාරය වෙත පිරිනැමෙන දානයන් ය. එමෙන් ම විහාර භූමිය ඉතා හොඳින් නඩත්තු කිරීමට කැරගල ගම් වැසියන් වගබලා ගත් බව ද අපට පෙනී යයි. එපමණක් නො ව දිනපතා ම පාහේ විහාරය වැඳ පුදා ගැනීමට සිය ගණන් මහා ජනයා මෙහි රැස් වූ බව ද සඳහන් ය. සැප සම්පතින් පිරුණු සුබෝපහෝගී දිවිපෙවතක් ගත කළ කැරගල ගම්වැසියන් අතින් පිරිවෙන් විහාරය වෙත දාන මානාදි වූ කළ මනා සත්කාර නොපිරිහෙලා ඉටු වූ බවට පහත කවිය සාක්ෂි දරයි.

“නොයෙක් තැන ම පිපිමල් පිරුණු	පොකුණු ය
ගෙයක් කන ම සැදැහෙන් දෙවන	දකුණු ය
සුදක් ලෙස තිබෙයි මළ මං හැර	කුණු ය
සියක් අය කෙරෙහි වැඳ පුද	පැදකුණු ය”

ගමක සුප්‍රසිද්ධ විහාරස්ථානයක් පැවතීම එම ගමෙහි භෞතික මෙන් ම ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනයට මහඟු රුකුලකි. කැරගල ගම්මානය ද විබඳු ම වූ සැපසම්පතින් ආස් ඉපැරණි ගමක්ව පැවති ආකාරය විත්ත රූප ජනනය වන පරිද්දෙන් කතූතිමියන් කවියට නඟා ඇති අයුරු ඉහත උදාහරණ අනුසාරයෙන් අපට පෙන්වා දිය හැකි ය.

විවාර අංක 02

“හංසයාට දක්නට ලැබෙන්නේ වමන්කාරජනක ගම් පියසක අසිරිය යි.” නියමිත පාඩම් කොටස ඇසුරින් උදාහරණ 03ක් වත් දෙමින් ඉහත ප්‍රකාශය පැහැදිලි කරන්න.

“හංස සන්දේශය” වනාහි කෝට්ටේ රාජධානිය සමයේ දී විද්‍යාගම මෙහෙයුම මානිමියන් විසින් හංසයෙකු දූතයා කර ගනිමින් කැරගල වනරතන මානිමියන් වෙත යැවෙන සේ ලියැවුණකි. වනරතන මානිමියන් ලවා පිරිත් සජ්ඣායනා කරවා සමන්, විභිෂණ, උපුල්වන්, හා කඳ කුමරු යන දෙවිවරුන්ට පින් දී එම දෙවිවරුන් වෙතින් ස වැනි පැරකුම්බා රජුට සෙත සැලැස්වීම මෙම සන්දේශ කාව්‍යයට නිමිති කොට ගෙන ඇත. මෙහි දැක්වෙන “කැරගල ගම් පියස වැනුම” අවකාශ වර්ණනාවන්ගෙන් එකක් වීම සුවිශේෂී වන අතර එය හංසයාගේ පමණක් නො ව හංස සන්දේශය රස විඳින සියලු සහාදයන්ගේ සතුට වඩවන වමන්කාරජනක ඇසුරින් රචනා වී තිබීම මෙම හංස සංදේශ කාව්‍යය වඩ වඩාත් අලංකාරවත් වීමට බලපෑ ඇත.

“සාර පලය අඹ දඹ රඹ ද වල්	පිට
මීර පලය ඇළ දොළ කඳු පිටින්	බට
නැර ලොලය වඩවන දුටු දනන්	හට
කැර ගලය වැජඹෙයි මේ ලෙසින්	සිට”

සාරවත් වූ පලවලින් වනම් අඹ, කෙසෙල්, පම්බු වැනි රසවත් වූ පලතුරුවලින් ද කඳු හෙල්වලින් ඇළ දොළ ඔස්සේ කැරගල ගම්පියසට බැස වන්නා වූ සිහිල් මිහිරි පල දහරාවන්ගේ පහස ද දකින විට ජනතාවගේ ආශාව, සතුට වඩවන අතර සාරවත් බවකින් ආස් කැරගල ගම් පියස දර්ශනීය විලාසයෙන් නිති වැජඹෙන බව කතූ හිමියෝ අපට පවසති.

“පැසෙයි නිබඳ සුවඳැල් කෙත්වත්	අවට
ඇසෙයි ළමා වසුපැටියන් හඬ	දුරට
දිසෙයි වෙහෙර වහි සුර විමනක්	ලෙසට
රසෙයි අමා රසමය වී පියස	දුට”

මීට අමතර ව කෘෂි කර්මාන්තය සිය ප්‍රධාන යැපුම් මාර්ගය කොට ගත් මෙම ගම් පියසෙහි සරු සාර ලෙස මඩ ගොවිතැන බහුල ව පැවතී ඇත. තව ද මෙහි කිරි සම්පත ද බහුල වූ බවට මානිමියන් ඉඟි කරන්නේ “ළමා වසු පැටවුන්ගේ හඬ දුරට ඇසෙන බව” පැවසීමෙනි. මෙම සියලු සම්පත්වලට මැදිව දිලෙන්නා වූ කැරගල වෙහෙර ඇතට දිස් වෙනුයේ “සුර විමනක්” නැතහොත් දිව්‍ය මාළිගාවක ආකාරයෙන් බව හෙළි කරයි. මෙම ගම් පියස දකින සියලු දනන්ගේ සිත තුළ ජනිත වනුයේ අමා රසයක් ම බව ද මානිමියන් පවසා ඇත.

“නුදුරු වැ සිහිලැ’ ලිය	ගඟු ලැ’ ලිය
වට සැදි මල් වැ ලිය සුදු	වැලි ය
පිපි වන සිරිම ලිය වන	මලි ය
තුටු වන සිහිවිලිය පුල්	විලි ය”

ඉහත කවිය මගින් කතු හිමියන් අපට පෙන්වා දෙන්නේ වෙහෙර පිහිටා ඇත්තේ කඳුවලින් වට වූ ද ඉතා ශීතල වූ දිය ඇලි, ගංගා ආදිය ඇද හැලෙන්නා වූ පරිසරයක බව ය. මීට අමතරව වටපිටාව මල් වැල්වලින් සැදුණු මල් සුදු වැලිතලා ඇතිරුණු රමණීය වූත් චිත්තාකර්ෂණීය වූත් පෙදෙසකි. මෙලෙස පිපුණු වන මල්වලින් සමන්විත වූ වනාන්තර මාලා අවට පරිසරය විචිත්‍රවත් කරවන බව ද සතුටු සිහිවිලි ද වමන්කාරජනක හැඟීම් ද ජනිත කරවනු ලබන පිපුණු මල් ඇති විල් ද පවතින බව පැවසෙයි.

මෙම උදාහරණයන්ට අනුව පෙනී යනුයේ විද්‍යාගම මෙහෙයුම මානිමියන් තම සඳෙසෙහි ගමනාන්තය වන කැරගල ගම් පියස වමන්කාරජනක හැඟීම් ප්‍රබුදු වන, සුවදායී පරිසරයකින් හෙබි තැනක් වසයෙන් හංසයාට පමණක් නොව සියලු රසික සහෘදයින් හමුවේ ගෙන හැර දක්වා ඇති බවය.

විවාර අංක 03

හංස සන්දේශ කතුවර විද්‍යාගම මෙහෙයුම මානිමියන් සිය කාව්‍ය නිර්මාණය රසවත් කර ගැනීමට,

1) අර්ථ රසය සහ

2) ශබ්ද රසය

මැනවින් යොදා ගෙන ඇති ආකාරය ඔබට නියමිත කවි පන්තිය ඇසුරින් එක් කරුණකට උදාහරණ 02 ක් වත් සපයමින් විස්තර කරන්න.

හංසයෙකු දූතයෙකු ලෙස යොදා ගනිමින් රචනා වුණු “හංස සංදේශය” කෝට්ටේ යුගයේ විසූ විද්‍යාගම මහා මෙහෙයුම හිමියන්ගේ නිර්මාණයකි. කැරගල පද්මාවතී පිරිවෙනෙහි අධිපතිත්වය දැරූ වනරතන මානිමියන් ලවා පිරිත් කියවා සතර දෙව්වරුන් වෙත පින් පමුණුවා ස වැනි පැරකුම්බා නිරිඳුන් රැක දෙන මෙන් එම දෙවියන්ගෙන් ඉල්ලා සිටීම මෙම සංදේශය රචනා කිරීමේ අරමුණ වී ඇත.

මෙහෙයුම මානිමියෝ තම කාව්‍යකවිත්වය මගින් සිය නිසඟ වර්ණනා චාතුර්යය මැනවින් හෙළි කොට දක්වති. එහි දී උන්වහන්සේ අර්ථ පූර්ණ කවි සංකල්පනාවන් සුදුසු පරිදි යොදා ගනිති. එම අර්ථ රසයෙන් යුතු කවි සිහිවිලි ඉදිරිපත් කරන්නේ ද ශබ්ද රසය ගෙන දෙන විවිධ කාවේක්ෂක්‍රම භාවිතයට ගනිමින් ය. මේ බව අපට මනාව ප්‍රත්‍යක්ෂ වන්නේ හංසයෙහි එන “කැරගල වෙහෙර හා ඒ අවට පරිසරය” පිළිබඳ කෙරෙන වර්ණනාවෙනි.

(i) කැරගල ගම් පියස පිළිබඳව කෙරෙන වර්ණනාවේදී එම ගම්පියසේ පැවති සොබා සුන්දරත්වය හා සරසාර බව අති උත්කර්ෂවත් ඇසුරින් ඉදිරිපත් කරති.

“පැසෙයි නිබඳ සුවඳැල් ගෙන් වත්	අවට
ඇසෙයි ළමා වසු පැටියන් හඬ	දුරට
දිසෙයි වෙහෙර එහි සුර විමනක්	ලෙසට
රසෙයි අමා රසමය ඒ පියස	දුට”

සුවඳැල් වර්ගයේ වී නිබඳව ම පැසෙන කෙත්වතු වලිනුත්, ළමා වසු පැටවුන් හඬන පරිසරයකින් සුසැදි කැරගල ගම් පියස මධ්‍යයෙහි පිහිටියා වූ කැරගල පද්මාවතී පිරිවෙන් විහාරය කතු හිමියන් උපමා කොට දක්වන්නේ “සුර විමනක්” ලෙසට ය. එම විහාරය දුටු මගින් සියලු රසයන්ගෙන් අමෘත රසය සිතට දැනෙන බව කතු හිමියන් දක්වන්නේ අර්ථාලංකාරයක් ලෙසට ය.

“මිහ’ඹ ලුව මඬල මෙන් දිලෙන හැම	විට
දුලබ ඉසුරු පිරි සැදි ඒ වෙහෙර	සිට
කිර’ඹ පොකුරු මී රස ලැබ බොන	ලෙසට
නරඹ මිතුර තගෙ නෙත සිත සතුටු	කොට”

දුර්ලබ ඉසුරින් පිරි එම විහාරය බබළමින් පවතින්නේ මහී කාන්තාවගේ මුහුණ මණ්ඩලය මෙනැ යි මෙහෙයුම හිමියෝ උපමා කොට දක්වති. තවද මිහ’ඹ (මහී කාන්තාව) යනු රූපයකි. හංසයාට ම ආවේණික සංසිද්ධියක් වන, ‘කිර’ඹ පොකුරු මී රස ලැබ බොන ලෙසට’ විහාරයේ පවතින සියලු අසිරිය තම නෙත සිත සතුටු කරවමින් නරඹන ලෙසට හංසයාට ආරාධනා කොට ඇත. එය ද ඖෂිච්ඡා ගුණයෙන් යුතු උපමාවකි.

“දුටු සත සිතට තුටු වන ලෙසට	නිකියෙහි
සතර’ත එකට සම කර බෙර ඇසක්	මෙහි
පැහැපත සුදු නොහළු වැලි අතුල මළු	තැනි
මිනිකත සඳහ’ලෙව් දුන් උර මඬල	වැනි”

විහාර මළුව දකින ජනයාගේ සිතට සතුටක් ඇති වන පරිදි බිම සමතලා කොට තිබුණේ ‘බෙර ඇසක් මෙන්’ බවත් සුදු වැලි අතුරන ලද මළුව, ‘මිනිකතගේ ශ්වේත වන්දන ආලේප කරන ලද උරමඬල’ හා සම බවත් දක්වා ඇත. ඒවා ද අර්ථ රසයෙන් පිරුණු කතුහිමියන්ට ම ආවේණික වූ උපමාවන් ය.

(ii) කවියක් රසවත් වීමට නම් එය අර්ථ රසයෙන් පමණක් නොව ශබ්ද රසයෙන් ද පරිපූර්ණ විය යුතු ය. මහ මෙත් හිමියන් ද සිය හංස සංදේශයෙහි ශබ්ද රසය නො අඩුව දැනැවීම සඳහා විවිධ වූ කාව්‍ය උපක්‍රම භාවිතා කොට ඇත. නියමිත කැරගල වැනුම සඳහා උන්වහන්සේ යොදා ගත්තේ සමුදුරු ගොස් විරිත (මාත්‍රා 17/18) සහ චක්‍රවාක (මාත්‍රා 18) විරිත යන විරිත් ය.

චිලිසමය යෙදීම සඳහා ඇතැම් තැනෙක යම් ආයාසයෙන් ගෙන තිබුණ ද ඇතැම් කවි කිහිපයක ම මුල සහ අග චිලිසමය යොදා ඇත.

“සාර	පලය අඹ දඹ රඹ ද වල්	පිට
මී ර	ජලය ඇළ දොළ කඳු පිටින්	බට
නෑර	ලොලය වඩවන දුටු දනන්	හට
කෑර	ගලය වැජඹෙයි මේ ලෙසින්	සිට”

ඉහත කවියෙහි මුල දෙතැනක සහ අග චිලිසමය පිහිටුවා ඇති අතර ම අඹ, දඹ, රඹ ද, ඇළ දොළ කඳු යන යෙදුම් මගින් ඉස්මතු කොට ඇත්තේ ශබ්ද රසය ඇති කරවන අනුප්‍රාසයයි. එක ම ශබ්දය හෝ එකම පදය යළි යළිත් යෙදීම මගින් ද අනුප්‍රාස රසය ඇති කළ හැකි ය. පහත කවිය ඊට කදිම නිදසුනකි.

“කුළින් කුළුම සිහිල’ඹ වැහෙන කඳුරු ය	
දොළින් දොළම කල් යල් කරන කුඹුරු ය	
පළින් පළම තල් පොල් ගෙවතු මැදුරු ය	
තළින් තළම පුල් පියුම් පුල පඬුරු ය”	

මෙහි, ‘කුළින් කුළම’, ‘දොළින් දොළම’, ‘පළින් පළම’, ‘තළින් තළම’ ආදී වසයෙන් එක ම පදය නැවත නැවතත් යොදා තිබීම හා ‘කල් යල්’, ‘තල් පොල්’ ආදී පද මගින් ද අනුප්‍රාසය ජනිත ව ඇත.

“නුදුරු වැසිලුරුලි ය ගඟු	ලුරුලි ය
වට සැදි මල් වැලි ය සුදු	වැලි ය
පිපි වන සිටි මලි ය වන	මලි ය
තුටු වන සිති විලි ය පුල්	විලි ය”

සක්වා විරිතෙන් රචිත ඉහත කවියෙහි මැද සහ අග එක ම අකුරු යෙදෙන පරිදි චිලිවැට පිහිටුවීමට කතෘහිමියන් උත්සාහ දරා ඇත්තේ ‘රිය’ ප්‍රත්‍යය එම පද අගට එකතු කිරීම මගිනි. ඇතැම් විට එය පද විකෘතියක් සේ පෙනුණ ද විවිධත්වයක් සහිත ව ශබ්ද රසය මනාව ඉස්මතු කරවීමට ‘සක්වා විරිත’ මැනවින් දායක වී ඇත.

අර්ථ රසය මෙන් ම ශබ්ද රසය ද මනාව සුසංයෝජනය කරමින් තම කාව්‍යය නිර්මාණය රසවත් කර ගැනීමට විදාගම මෙමඟින් මානිමියන් පළ කොට ඇති දක්ෂතාව ඉහත නිදසුන් මගින් අපට පැහැදිලි කර ගත හැකි ය.

සැකසුම:- ලිහිරු දරණකුඹුරු
(2016.04.14)